

Lagerstatistik för varuhandel och tjänstenärningar 2009

NV0107

Innehåll

SCBDOK 3.1	
0 Administrativa uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 SOS-klassificering 0.4 Statistikansvarig 0.5 Statistikproducent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistikanvändning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Internationell rapportering 0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Statistisk bearbetning och redovisning 3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 3.2 Redovisningsförfaranden
4 Slutliga Observationsregister 4.1 Produktionsversioner 4.2 Arkiveringsversioner 4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	

0 Administrativa uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Näringslivets struktur

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Pernilla Bengtsson
Telefon: 019-17 62 72
Telefax: 019-17 70 82
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Pernilla Bengtsson
Telefon: 019-17 62 72
Telefax: 019-17 70 82
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger/ enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) statistikförordningen (SFS 2001:100) och SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2009:3).

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Sparade blanketter gallras efter ett år. Observationsregister och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte längre behövs för bearbetningar.

0.9 EU-reglering

Statistiken regleras av EU, Rådets förordning (EG) nr 2223/96

0.10 Syfte och historik

Den kortperiodiska lagerstatistiken avseende varuhandel (SNI 45-47) introducerades i slutet på 1960-talet. Produktionen fortlöpte utan större förändringar fram till 1996. Under 1996 genomfördes ett antal större förändringar av statistiken till följd av en produktöversyn som genomförts föregående år. De mest påtagliga förändringarna berörde urval, insamling och beräkningsmetod. Under år 2000 utökades lagerstatistiken till att även omfatta vissa tjänstebranscher. Under 2002 genomfördes en ytterligare produktöversyn och som följd av denna har ytterligare förändringar av produkten genomförts under 2004. Denna gång berörde förändringarna urval och insamling. Dessutom har undersökningen av vissa tjänstebranscher fram till 2005 tillfälligt lagts på is på grund av bristande kvalitet men återtagits under 2006 med SNI 72 och 74. I och med 2009 års undersökning sker redovisningen i SNI 2007 och inte enligt SNI 2002. Omläggningen till SNI 2007 har medfört en större andel nya företag i undersökningen än vanligt. Syftet med lagerstatistiken är att redovisa de kvartalsvisa variationerna i handels lager fördelat på branscher och varugrupper.

0.11 Statistikanvändning

Nationalräkenskaperna (SCB), Konjunkturinstituten, Finansdepartementet.

0.12 Uppläggning och genomförande

Urvalsramen skapas i mars undersökningsåret och i anslutning till detta dras urval på cirka 2 000 företag från företagsregistret.

I anslutning till varje avslutat kalenderkvartal skickas missiv ut till uppgiftslämnarna. I missivet finns inloggningsuppgifter till webbenkäten (SIV) och uppgifter om vilka varugrupper företaget ska fördela lagervärdet på. I enkäten efterfrågas företagets lagervärde för aktuellt kvartal, i tusentalskronor, fördelat på de varugrupper som företaget handlar med alternativt totalt. Insamlingen sker via webbenkät (SIV), Touch Tone Data Entry (TDE), fax, post eller telefon. Sista insändningsdatum är vanligtvis runt

den 15:e i månaden efter referenskvartalets slut. Undantag görs vid fjärde kvartalet då sista insändningsdatum är den 25:e i månaden efter referenskvartalets slut. Efter detta datum går en påminnelse tillsammans med en enkät ut till de företag som inte svarat. Efter ytterligare en till två veckor påbörjas en telefonpåminnelse riktad mot betydande företag som fortfarande inte svarat.

Inskickade enkäter och telefonuppgifter registreras manuellt och granskas en första gång vid registreringstillfället. Uppgifter lämnade via SIV och TDE granskas till viss del direkt vid inlämningstillfället genom kontrollfrågor i SIV- och TDE-systemen och via fellistor genererade ur lagersystemet.

Vid mikrogranskning genereras ytterligare granskningslistor ur lagersystemet. Främst kontrolleras stora lager förändringar och relationen lager i förhållande till omsättning. Slutligen imputeras värden för de stora företag som trots påminnelse inte har rapporterat in uppgifter vid tidpunkten för beräkning.

Med hjälp av olika prisindex deflateras samtliga insamlade lagervärden till återanskaffningskostnad per den sista aktuellt kvartal. Samma prisindex används även för att beräkna lagerutvecklingen i olika prislägen. När lagervärdena är deflaterade och index för fastprisberäkningar är fastställda så skattas lagerstockarna genom separata beräkningar. Resultatet läses in i ytterligare en beräkningsmodell där stockar och utveckling i olika prislägen presenteras. Därefter makrogranskas resultatet innan det levereras till nationalräkenskaperna.

0.13 Internationell rapportering

Förekommer ej.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planerade.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Lagerstockar och lagerutveckling avseende handelsvaror fördelat på varugrupperna.

11. Jordbruks- och odlingsvaror, kemikalier.

12. Papper, skinn, hudar.

13. Järn, stål, metall, skrot.

14. Byggvaror, järnhandelsvaror.

15. Maskiner och övriga insatsvaror.

21. Livsmedel

22. Alkoholhaltiga drycker.

29. Övriga dagligvaror (ej livsmedel).

31. Kläder, skor, väskor.

32. Hemutrustning, inredning, elektronik.

33. Fritidsvaror/Motorcyklar, Släpfordon.

34. Apoteksvaror.

41. Nya person- och lastbilar.

43. Fordonsreservdelar och tillbehör.

44. Bränsle och drivmedel.

80. Begagnade varor.

85. Pågående arbete (endast tjänstelager)

86. Varulager (endast tjänstelager)

90. Övriga varor.

1.2 Statistiska målstorheter

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Aktiva företagsenheter i SNI 45-47, 72, 74	Motorhandel SNI 45 Fördelat på 17 varugrupper	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling
	Partihandel SNI 46 Fördelat på 17 varugrupper	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling
	Detaljhandel SNI 47 Fördelat på 17 varugrupper	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling
	Tjänstesektor SNI 72 Fördelat på 2 varugrupper	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling
	Tjänstesektor SNI 74 Fördelat på 2 varugrupper	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Lagerstatistiken publiceras i SSD och i ett SM som är gemensamt med kvartalsstatistiken avseende omsättning. De resultat som publiceras är den procentuella utvecklingen i förhållande till föregående kvartal på 2-siffer SNI-nivå.

1.4 Dokumentation och metadata

Övrig dokumentation som finns tillgänglig avseende lagerstatistik för varuhandel och tjänstenäring är:

Beskrivning av statistiken – Översiktlig beskrivning av lagerstatistiken som produkt.

Användarhandledning – Dokumentation för att praktiskt stödja resultatberäkningar.

Metadok – Beskrivning av metadata (ingår i detta dokument).

Rapport kring urvalsförändring 2004 – Utredning kring effekter av urvalsförändringen 2004.

Översynsrapport 1996 – Presentation av produkt och planerade förändringar.

Översynsrapport 2002 – Presentation av produkt och planerade förändringar.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Rampopulationen skapas årligen i samband med urvalsförfarandet som sker någon gång i början av mars. Grundinformationen för skapandet av ramen erhålls ur SCB:s företagsregister, skatteverkets näringsuppgifter (SRU) och SCB:s momsregister. Ramförfarande inleds med att samtliga företagsenheter (FE) inom branscherna motorhandel (SNI 45), partihandel (SNI 46) och detaljhandel (SNI 47) inom sektorerna icke-finansiella företag (INSEKT 110), statliga affärsverk (INSEKT 120), filialer till icke-finansiella företag (INSEKT 130), hushåll med företagarkomst från rörelse med anställda (INSEKT 611) och hushåll med företagarkomst från rörelse utan anställda (INSEKT 612) selekteras med hjälp av företagsregistret. Företagsenheterna kopplas sedan till deras ingående juridiska enheter och via dessa kopplas till företagsenheten hjälpvariabler i form av den juridiska enhetens lagervärde enligt SRU och dess omsättning enligt SCB:s momsregister. För sammansatta enheter ackumuleras lagervärdet och omsättningen för samtliga underliggande juridiska enheter. Ur samtliga FE selekteras sedan de som år t-2 haft ett lagervärde som överstigit minst 1,5 miljoner kronor enligt SRU och de som år t-1 haft en omsättning som överstigit en miljon kronor enligt SCB:s momsregister. Avgränsningen görs mot bakgrund att företag med mindre än 1,5 miljoner i lagervärde antas ha liten variation i lagervärde över året i förhållande till svårigheten och kostnaden för dessa företag att delta i undersökningen. Även företag med över 1,5 miljoner i lager men med under en miljon i omsättning undantas från ramen under samma premisser.

De avgränsningar som görs leder till viss undertäckning, men undertäckningen kompenseras genom att observerade värden räknas upp med en undertäckningskoefficient (se avsnitt 3.1). Även viss övertäckning förekommer till följd av brister i SCB:s företagsregister. Framst gäller övertäckningen företag som redan vid skapandet av ramen är felbranschade, nedlagda eller vilande. Förekomsten av sammansatta enheter leder även till övertäckning då det i dessa ingår underliggande juridiska enheter som ej hör hemma inom handelsbranscherna. Dessutom förekommer övertäckning till följd av att de SRU uppgifter som ligger till grund för skapandet av ramen är två år gamla och att en del företag har avvecklat sitt lager mellan SRU och det aktuella referensåret.

Till ramen läggs även företag som är nystartade eller ombildade sedan t-2, och därför har låga lagervärden eller inga lagervärden alls enligt SRU, och som enligt SCB:s momsregister år t-1 har haft en omsättning som ligger i paritet med omsättningen hos företag inom storleksgrupp 3 inom varje redovisningsgrupp. För dessa skapas en variant på hjälpvariabeln SRU lagervärde. Genom att beräkna genomsnittligt lagervärde per krona omsättning inom varje redovisningsgrupp och sedan multiplicera denna kvot med företagens omsättning erhålls en estimerad hjälpvariabel avseende SRU lagervärde.

2.2 Urvalsförfarande

Lagerstatistiken är en urvalsundersökning där urvalet dras enligt ett stratifierat OSU. Stratum skapas för att ge så homogena urvalsgrupper som möjligt genom att alla företagsenheter i rampopulationen grupperas i stratum efter bransch på 2-siffer nivå enligt SNI, varugrupp och lagerstorlek. Ett stratum består således av alla FE tillhörande en viss 2-siffer bransch och som i huvudsak handlar med en viss varugrupp och som har ett lagervärde som enligt SRU ligger över eller under ett visst värde. Ett stratum kan alltså exempelvis utgöras av partihandelsföretag som huvudsakligen handlar med livsmedel och som enligt SRU har ett lager vars värde ligger mellan X miljoner kr och Y miljoner kr.

Inom lagerstatistiken används tre storleksklasser för att sortera företag efter lagervärde. Till storleksklass 3 sorteras de FE som har de högsta SRU lagervärdena inom varje redovisningsgrupp. Den nedre värdegränsen för storleksklass 3 bestäms genom att man undersöker ökningstakten i täckningsgrad för varje företag i storleksgruppen. Med täckningsgrad avses:

$$T_a = \frac{X_{a_{1-h}}}{X_a}$$

T = Täckningsgrad

x_a = SRU lager observationsobjekt

X = SRU lager totalt

Det innebär att alla FE i rampopulationen inom varje redovisningsgrupp sorteras efter avtagande SRU lagervärde och sedan beräknas den ackumulerade täckningsgraden successivt för varje FE. Först beräknas hur stor andel av det totala lagret i redovisningsgruppen det största företaget täcker, sedan de två största företagen, de tre största företagen osv. När täckningsgraden för första gången inte ökar med mer än en procent sätts gränsen. Resultatet av detta blir en gräns per redovisningsgrupp med följden att varje redovisningsgrupp får individuella storleksgränser.

I nästa steg bestäms gränserna för storleksklass 1 och storleksklass 2 inom varje redovisningsgrupp. Dessa gränser bestäms med hjälp av cum \sqrt{f} -metoden¹. Denna metod går i huvudsak ut på att hitta gränser för ett givet antal storleksstratum så att variansen för en Horwitz – Thompson estimator minimeras, givet att urvalet allokeras enligt Neymans formel.

Företag inom storleksgrupp 3 totalundersöks och inom övriga storleksgrupper dras ett OSU med hjälp av SAMU, vilket är SCB:s verktyg för att samordna urval mellan olika undersökningar. Uppgifter om utvalda företag samt antalet företag i rampopulationen och antal företag i urvalet inom varje stratum laddas i den databas som tillhör lagerstatistiken.

¹ Särndal, C.E., Swensson, B. and Wretman, J. (1992): Model Assisted Survey Sampling. New York: Springer-Verlag, section 12.6.

2.3 Mätinstrument

Under undersökningens gång kan företagen meddela förändringar som innebär att de inte längre ska ingå i undersökningen. Företagen statuskodas enligt följande.

1. *Företag som ska svara på enkäten.*
2. *Bransch ingår ej i undersökningen.*
3. *Företag som ej har lager.*
4. *Bortfall som egentligen borde svara.*
5. *Företag överlåtet till företag inom populationen men utanför urvalet.*
6. *Företag överlåtet till företag utanför populationen.*
7. *Företag överlåtet till företag i urvalet.*
8. *Vilande företag.*
9. *Nedlagda företag.*
0. *Specialbehandlade företag.*

Till företag med status 1 skickas vid utgången av aktuellt referenskvartal en enkät.

Det finns två typer av enkäter, en för företag som bör lämna lagervärde specificerat på varugrupp (blankett typ 1) och en för företag som endast behöver lämna totalt lagervärde (blankett typ 2). Beroende av vilken typ av enkät som ska skickas till ett företag blankett typ kodas företaget med antingen en etta eller tvåa.

Företag som får blankett typ 1 ombeds fördela sitt totala lagervärde på varugrupper. I utgångsläget skickas denna enkät till alla företag inom motorhandel (SNI 45), partihandel (SNI 46) och detaljhandeln (SNI 47).

Företag som får blankett typ 2 ombeds att enbart rapportera det totala värdet av deras lager vid referenskvartalets utgång. Blankett typ 2 skickas efter diskussion till företag som har en uppfattning om företagets totala lagervärde men saknar möjlighet att fördela detta på varugrupper.

Tillsammans med utskickade enkäter skickas ett missivbrev som förklarar syftet med undersökningen, anger sista insändningsdatum, insamlingsförfarande och kontaktpersoner på SCB. Med referensårets första utskick bifogas även ett informationsblad till företag som får blankett typ 1. I informationsbladet ges information om undersökningen och varugrupper samt instruktioner om hur fördelningen på varugrupper bör genomföras och vilka typer av varor som bör ingå i varje varugrupp.

Här lämnade uppgifter är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100)
Uppgiftsplikt föreligger enligt SCB-FS 2001:99, förordningen (2001:100) och SCB-FS 2002:23

LAGERSTATISTIK	Löpnummer
3:e kvartalet 2004	[REDACTED]

Samråd har skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning (NNR)

Inlämnas till SCB senast den 26 oktober 2004

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Statistiska centralbyrån
ES/TN 661 Lagerstatistik
701 89 ÖREBRO

Totala lagervärdet av varor och tjänster (bokföringsmässiga värdet) vid kvartalets slut.

Räkna inte med varor som beställts men inte kommit in, lager för annans räkning, indirekta skatter (moms etc.) och verklig inkurans. Med tjänster menas tjänster som utförts men ej fakturerats.

Instruktioner och förklaringar till varugrupper, se bilaga.

*Varugrupp nr	Kvartalsnummer Varugrupp (se bilaga) Period	Ange värden i 1 000-tal kronor				
		0 4:e kv 2003	1 1:a kv 2004	2 2:a kv 2004	3 3:e kv 2004	
11	Jordbruks- och kemiska varor	1 670 454	1 474 711	857 428		
39	Övriga sällanköpsvaror	245 873	11 870	9 051		
44	Drivmedel och bränslen	1 699	753	980		

* Varugrupperna ovan är varugrupper som är vanliga i er bransch eller som Ni vid tidigare tillfälle angett.

Hur besvaras enkäten ? Ring in eller knappa in svaren!

020 - 34 34 52

Om Ni har tonvalstelefon:
Ring **020 - 34 34 52** och knappa in Era uppgifter per telefon. Information hur Ni ska gå till väga får Ni under telefonsamtalet. Kommentera gärna siffrorna. Möjlighet ges under telefonsamtalet.

Om Ni inte har tonvalstelefon:
Tag kontakt med någon av SCB:s kontaktpersoner (se blankettfot).

Huvudsaklig verksamhet enligt SCBs företagsregister	51.210 Partihandel med spannmål, utsäde och djurfoder	Organisationsnummer	[REDACTED]
Om inte bransch ovan stämmer, beskriv Er huvudsakliga verksamhet			

Företagets kontaktperson	I detta ärende efterfrågas (TEXTA)	Telefon (riktnr och abonentnr)	Faxnr
	Uppgiftslämnare (om annan än kontaktperson)	Telefon (riktnr och abonentnr)	Faxnr

Blankettutgivare	Postadress	Kontaktpersoner	Telefon	Telefax
Statistiska centralbyrån Statistics Sweden		Mats Jernström Birgitta Ricklund Margareta Emanuelsson	019 - 17 61 14 019 - 17 63 29 019 - 17 62 56	019 - 17 69 24
Programmet för tjänstenärings	701 89 ÖREBRO			

Här lämnade uppgifter är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100)
Uppgiftsplikt föreligger enligt SCB-FS 2001:99, förordningen (2001:100) och SCB-FS 2002:23

Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR)

LAGERSTATISTIK.	Löpnummer
3:e kvartalet 2004	[REDACTED]

Inlämnas till SCB senast den 26 oktober 2004

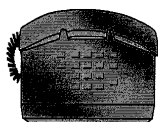
Statistiska centralbyrån
ES/TN 662 Lagerstatistik
701 89 ÖREBRO

Totala lagervärdet av varor och tjänster (bokföringsmässiga värdet) vid kvartalets slut.

Räkna **inte** med varor som beställts men inte kommit in, lager för annans räkning, indirekta skatter (moms etc.) och verklig inkurans.
Med tjänster menas tjänster som utförts men ej fakturerats.

Varu-grupp nr	Varugrupp	Kvartalsnummer	Ange värden i 1 000-tal kronor			
			0	1	2	3
		Period	4:e kv 2003	1:a kv 2004	2:a kv 2004	3:e kv 2004
95	Totalt lager		488 554	479 165	485 258	

Hur besvaras enkäten ?

020 - 34 34 52

Ring in eller knappa in svaren!

Om Ni har tonvalstelefon:

Ring **020 - 34 34 52** och knappa in Era uppgifter per telefon. Information hur Ni ska gå till väga får Ni under telefonsamtalet. Kommentera gärna siffrorna. Möjlighet ges under telefonsamtalet.

Om Ni *inte* har tonvalstelefon:

Tag kontakt med någon av SCB:s kontaktpersoner (se blankettfot).

Huvudsaklig verksamhet enligt SCBs företagsregister	52.112 Livsmedelsbutiker med brett sortiment	Organisationsnummer	[REDACTED]
Om inte bransch ovan stämmer, beskriv Er huvudsakliga verksamhet			

Företagets kontaktperson	I detta ärende efterfrågas (TEXTA)	Telefon (riktnr och abonnentnr)	Faxnr
	Uppgiftslämnare (om annan än kontaktperson)	Telefon (riktnr och abonnentnr)	Faxnr

Blankettutgivare
Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Enheten för tjänstenärningar

Postadress

701 89 ÖREBRO

Kontaktpersoner

Mats Jernström

Birgitta Ricklund

Margareta Emanuelsson

Telefon

019 - 17 61 14

019 - 17 63 29

019 - 17 62 56

Telefax

019 - 17 69 24

2.4 Insamlingsförfarande

I anslutning till varje avslutat kalenderkvartal skickas missiv ut till uppgiftslämnarna. I missivet finns inloggningsuppgifter till webbenkäten (SIV) och uppgifter om vilka varugrupper företaget ska fördela lagervärdet på. I enkäten efterfrågas företagets lagervärde för aktuellt kvartal, i tusentalskronor, fördelat på de varugrupper som företaget handlar med alternativt totalt. Insamlingen sker via webbenkät (SIV), Touch Tone Data Entry (TDE), fax, post eller telefon. Sista insändningsdatum är vanligtvis runt den 15:e i månaden efter referenskvartalets slut. Undantag görs vid fjärde kvartalet då sista insändningsdatum är den 25:e i månaden efter referenskvartalets slut. Efter detta datum går en påminnelse tillsammans med en enkät ut till de företag som inte svarat. Efter ytterligare en till två veckor påbörjas en telefonpåminnelse riktad mot betydande företag som fortfarande inte svarat.

Inskickade enkäter och telefonuppgifter registreras manuellt och granskas en första gång vid registreringstillfället. Uppgifter lämnade via SIV och TDE granskas till viss del direkt vid inlämningstillfället genom kontrollfrågor i SIV- och TDE-systemen och via fellistor genererade ur lagersystemet. Kontroller för stora lageravvikelse genomförs. Slutligen imputeras värden för de stora företag som trots påminnelse inte har rapporterat in uppgifter vid tidpunkten för beräkning. Vid partiellt bortfall görs imputeringar. Imputeringar görs med hjälp av senast kända lagervärde som sedan multipliceras med utvecklingen för de svarande företagen inom samma stratum och varugrupper.

De företag inom storleksgrupp 3 och 2 som inte lämnat in lageruppgifter efter påminnelse får ett anmaningsbrev om vitesföreläggande. Vitesföreläggandet går ut när företaget inte lämnat in uppgifterna efter anmaningsbrevet.

2.5 Databeredning

Uppgifter som samlats in via TDE överförs automatiskt till lagerstatistik databasen och övriga uppgifter registreras manuellt. Vid manuell registrering kodas aktuellt år, aktuellt kvartal, blanketttyp, varugrupp, intyp och värde. Manuellt registrerade värden rimlighetskontrolleras mot tidigare lämnade lagervärden vid registreringstillfället. Cirka 30 dagar efter utgången referenskvartal genereras tre typer av granskningslistor ur den applikation som används för produktion av lagerstatistiken. Den första granskningskontrollen rör företag vars lagervärde ökat med en variabel procentenhet. Den andra granskningskontrollen rör företag vars lagervärde har minskat med en variabel procentenhet. Den tredje granskningskontrollen rör företag vars totala lagervärde överstiger en variabel procentandel av deras omsättning. Extremvärden kontrolleras och företag återkontaktas för kontroll. Vid eventuella fel rättas tidigare registrerade värden upp.

Med hjälp av olika prisindex deflateras samtliga insamlade lagervärden till återanskaffningskostnad per den sista aktuellt kvartal. Samma prisindex används även för att beräkna lagerutvecklingen i olika prislägen. När lagervärdena är deflaterade och index för fastprisberäkningar är fastställda så skattas lagerstockarna genom separata beräkningar. Resultatet läses in i ytterligare en beräkningsmodell där stockar och utveckling i olika prislägen presenteras. Därefter makrogranskas resultatet innan det levereras till nationalräkenskaperna.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

I detta avsnitt redogörs steg för steg för de beräkningar som görs för att beräkna lagerstockar och lagerutveckling. Som utgångspunkt för alla beräkningar används de registrerade lagervärden som företagen rapporterat in och som lagras i tabellen vgrftg i lagerdatabasen.

3.1.1 Skapande av deflaterer

I det inledande steget av resultatberäkningarna skapar man deflaterer för ett antal deflatorgrupper. Deflaterorna skapas för att räkna om de lagervärden som företagen har rapporterat in till återanskaffningskostnad d.v.s. det värde varorna skulle ha om de köpts in på referenskvartalets sista dag. Orsaken till att de inrapporterade lagervärdena deflateras i detta steg är ett antagande om att de uppgifter företagen lämnar är värderat till inköpspris och att inköpen är jämnt fördelade över referenskvartalet.

Deflaterorna tas fram med hjälp av branschprisindex och särskilda KPI och PPI grupperingar framtagna av prisenheten på SCB. I en separat indexmodell stansas de indexvärden som levererats av prisenheten in. I modellen ligger även uppgifter om lagrets omsättningshastighet för varje specifik deflatorgrupp. Med deflatorgrupp avses en grupp av branscher på 5-siffernivå enligt SNI. Lagret omsättningshastighet beräknas i samband med nytt urval. Omsättningshastigheten baseras på uppgifter ur undersökningen *Företagens ekonomi* och beräknas per branschgrupp enligt (1).

$$Oms.hast = \frac{Månads_omsättning}{Totalt_lager} \quad (1)$$

Resultatet visar på hur många månader en vara lagerhålls i genomsnitt.

Ur indexmodellen genereras sedan en deflator för varje specifik deflatorgrupp. Deflaterorna laddas sedan över i en tabell kallad *deflator* i lagerdatabasen.

3.1.2 Skapande av resultattabell - mikro

Beräkningsproceduren inleds med att en resultattabell avseende aktuellt kvartals mikrodata genereras i lagersystemet genom knappkommandot *tabellkörningar*.

Proceduren för att skapa resultattabellen inleds med ett antal administrativa procedurer som kontrollerar att viktiga processdata finns tillgängliga i aktuella tabeller samt en procedur som tömmer resultattabellen från tidigare resultat.

I nästa steg uppdateras aktuell varugrupp för företag som svarar med blankett typ 2 d.v.s. de som endast rapporterar totalt lager. För företag som ingår i en branschgrupp som förutsätts handla uteslutande med varor inom en varugrupp byts varugrupp 95 (totalt lager) ut mot aktuell branschgrupps primära varugrupp som erhålls ur tabellen *branschren*. För företag i övriga branschgrupper ersätts varugrupp 95 med varugrupp 100 (summa lager).

I nästa steg beräknas antal svarande inom varje stratum och därefter laddas resultattabellen med aktuellt kvartals observerade värden och andra administrativa uppgifter som löpnummer och branschgrupp.

3.1.2.1 Undertäckningskorrigerig

Med avsikt att kompensera för den undertäckning som uppstår till följd av att ramen begränsas till att endast innefatta företag som har över en miljon i lager enligt skatteverkets SRU uppgifter, räknas alla observerade värden upp med en undertäckningskoefficient. Undertäckningskoefficienten beräknas enligt (2).

$$T = w * T_{\bar{o}}, \text{ dvs. } w = \frac{T}{T_{\bar{o}}} . \quad (2)$$

T = totalt SRU varulager i populationen. $T_{\bar{o}}$ = totalt SRU varulager i populationen över cut-off.

Undertäckningskoefficienten beräknas i samband med nytt urval och laddas i tabellen branschgrupp.

3.1.2.2 Lagring av resultattabell - mikro

När resultattabellen är skapad ligger den i lagerdatabasen med namnet resultatkv_X. I resultattabellen ingår administrativa uppgifter om uppgiftslämnare och dessutom skapas en post med observationsdata *lager*, en post där *lager* multipliceras med aktuell branschgrupps undertäckningskoefficient *lager_u* och en post där *lager_u* multipliceras med deflator för aktuell branschgrupp *lager_d*.

3.1.3 Skapande av resultattabeller - makro

När resultattabellen är skapad påbörjas skattningen av varje enskild redovisningsgrupps totala lager. I lagerstatistiken används en Horvitz-Thompson (HT) estimator för att skatta totalt lager per redovisningsgrupp enligt följande:

En skattning av t_y ges av

$$\hat{t}_y = \sum_{k \in s} w_k \cdot y_k \quad (3)$$

t_y = totalt lager redovisningsgrupp

där s är urvalet och $w_k = 1 / (\text{sannolikheten att företag } k \text{ kommer med i urvalet})$. Vikten w_k bestäms av vilken urvalsdesign man använder. I lagerstatistiken dras urvalet som ett stratifierat urval med OSU (Obundet Slumpmässigt Urval) inom strata. Detta innebär bl.a. att vikten ges av

$$w_k = \frac{N_h}{n_h} \text{ om företag } k \text{ tillhör stratum } h \quad (4)$$

där N_h är storleken på stratum h och n_h är urvalsstorleken i stratum h . Skattningen som ges av (3) och (4) gäller bara under ideala förhållanden, exempelvis då inget bortfall förekommer.

Bortfallskompensation görs genom att imputera värden för icke-svarande företag eller genom att modifiera vikten i (4). Imputering används för företag i den största storleksklassen (storleksklass 3), för ”mindre” företag (storleksklass 1 – 2) ändras istället vikten, w_k , för att kompensera för bortfall.

Bland de ”mindre” företagen (storleksklasserna 1 – 2) används så kallad ”rak uppräknings” inom strata, dvs. vikten i (3) ersätts med vikten

$$w_k = \frac{N_h}{m_h} \quad \text{om företag } k \text{ tillhör stratum } h \quad (5)$$

där m_h är antalet svarande i stratum h . I (2) summeras de viktade värdena i urvalet, s , men vid bortfall summerar man de viktade värdena för de svarande företagen. I ”svarande” ingår även företag som imputerats.

Eftersom alla företag inte lämnar uppgift om lager per varugrupp utan vissa använder blankett typ 2 måste dessa uppgifter portioneras ut på varugrupper enligt proportioner skattade utifrån uppgifter från företag med blankett typ 1.

Varugrupsfördelningen skattas först per stratum över företag som svarar med blankett typ 1 och fördelningen används sedan för att fördela det skattade totala lagret inklusive blankett typ 2 företag.

Bakgrunden till denna fördelning är att företag inom samma redovisningsgruppsstratum förväntas ha i huvudsak samma varugrupsfördelning. Antal företag som lämnar uppgift om lager per varugrupp inom ett redovisningsgruppsstratum förväntas också bli så stort att fördelningen kan skattas med hygglig precision. Vid skattning av fördelningen används uppgift om lager per varugrupp (y), dvs. utan någon korrigering.

Skattningen av lagrets fördelning över varugrupper (vgr) inom branschgrupp (bg),

$p_{y(bg,vgr)}^{(bl_1)}$, ges av:

$$\hat{p}_{y(bg,vgr)}^{(bl_1)} = \left(\frac{\sum_{k \in S(bg,vgr)} w_k \cdot y_k}{\sum_{k \in S(bg)} w_k \cdot y_k} \right) \quad (6)$$

Skattningen av totalt lager per (bg) och (vgr), $t_{y'(bg,vgr)}^{(bl_1,bl_2)}$, ges av:

$$\hat{t}_{y'(bg,vgr)}^{(bl_1,bl_2)} = \hat{t}_{y'(bg)}^{(bl_1,bl_2)} \cdot \hat{p}_{y(bg,vgr)}^{(bl_1)} \quad (7)$$

Resultatet läses in i ett separat excelfil kallad *Grundtabell*. Grundtabell är kopplad till excelfilen Stockkv och i Stockkv läses resultatet in d v s total lagerstock fördelad på branschgrupper samt medelfel för varje post. I filen Stockkv beräknas sedan värdet av stockarna i prislägena aktuellt kvartals mittpris och föregående års priser (t-1). För en redogörelse av hur index för prisomräkningar beräknas

se separat dokument *Indexberäkningar lagerstatistiken*. Filen Stockkv är kopplad till filen Utvkv. I filen Utvkv beräknas stockarnas utveckling mot föregående kvartal. Resultatet presenteras i miljoner kronor och i procent.

3.2 Redovisningsförfaranden

Resultatet av den kortperiodiska lagerstatistiken offentliggörs i SSD samt i ett SM på tvåsiffer SNI. Resultatet på finare nivå skickas idag enbart till nationalräkenskaperna och då i form av excelfiler som är exakta kopior på filerna Stockkv och Utvkv. Resultatet vidarebefordras sedan från nationalräkenskaperna till Finansdepartementet och till Konjunkturinstitutet.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

SCBDOK

Inrikeshandel

Register	Inrikeshandelsregistret
Rubrik	Inrikeshandel
Syfte/Beskrivning	Mäter omsättning inom detaljhandeln samt omsättning och lager inom detalj- och partihandel samt vissa tjänstenärningar.

Övrigt

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktperson	Bengtsson, Pernilla

Registervariant

Registervariant	Lagerstatistik för varuhandel och tjänstenärningar
Rubrik	Lager
Innehållstyp	Annan beståndsvariant
Insamlingstyp	Egen insamling
Syfte/beskrivning	Syftet med lagerstatistiken är att redovisa de kvartalsvisa variationerna i handelns lager fördelat på branscher och varugrupp. Även tjänsteföretagens pågående arbete är i denna undersökning att se som lager.
Sekretess	Sekretess i 20 år enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
Aidentifierad	Ja
Urval	Ja
Personuppgift	Nej
Slutligt observationsregister	Ja

Registerversion

Namn	2009
Syfte/Beskrivning	Lagerstockar och lagerutveckling per varje kvartal under 2009.
Mätinformation	

Objekttyp - Företagsenhet

Namn	Företagsenhet
Definition	En företagsenhet (FE) är en organisatorisk enhet som producerar varor eller tjänster. Enheten har själv beslutanderätt, särskilt för hur den fördelar sina produktionsresurser. En företagsenhet bedriver en eller flera verksamheter vid en eller flera platser. Dessutom har företagsenhet en fullständig bokföring, om inte ska det vara möjligt och meningsfullt, både från ekonomisk och juridisk synpunkt, att

sammanställa en fullständig bokföring om så krävs.

Standardnivå Standard fastställd av SCB

Population - Företagsenheter inom varuhandel och vissa tjänstenäringsgrupper.

Namn	Företagsenheter inom varuhandel och vissa tjänstenäringsgrupper.
Definition	Samtliga företagsenheter inom branscherna motorhandel (SNI 45), partihandel (SNI 46), detaljhandel (SNI 47), databehandlingsverksamhet (SNI 72), juridisk och ekonomisk konsultverksamhet (SNI 741 exkl. 74150). Tjänstebanscher anges i SNI 2002.
Standardnivå	Nej
Populationstyp	Register- och undersökningspopulation
Kommentar	Resultatet av lagrets värde och förändring för branscherna motorhandeln (SNI 45), partihandeln (SNI 46), detaljhandel (SNI 47), databehandlingsverksamhet (SNI 72), juridisk och ekonomisk konsultverksamhet (SNI 741 exkl. 74150) fördelat på varugrupper. Tjänstebanscher anges i SNI 2002 och redovisas inte.
Datum fr.o.m	2009-01-01
Datum t.o.m	2009-12-31

Variabler

Näringsgren

Namn	Näringsgren
Definition	Klassificering av enhetens näringsgren/bransch.
Beskrivning	
Standard	Standard fastställd av SCB
Utgivare av standard	
Ägare	Företagsdatabasen
Kopplingsvariabel	Nej
Kommentar	
Referenstid	
Uppgiftskälla	Företagsdatabasen FDB, företagsenheter
Summerbar	Nej
Arkiveras	Nej
Dimension	Nej
Operationell definition	

Värdeomängd

Klassifikation/värdeomängd	SNI
Version	Standard för svensk näringsgrensindelning 2007, Branscher
Nivå	Huvudgrupp
Representation	Ej aktuellt

Varugrupp

Namn	Varugrupp
Definition	Företagens lagervaror delas in i varugrupper enligt SCB fastställda standard.
Beskrivning	
Standard	Produktstandard
Utgivare av standard	Inrikeshandel
Ägare	Inrikeshandel
Kopplingsvariabel	Nej

Kommentar

Referenstid

Summerbar Nej

Arkiveras Nej

Dimension Nej

Operationell definition

Värde

Klassifikation/värde Varugrupp

Version Varugrupp

Nivå Varugrupp

Representation Ej aktuellt

Lagervärde

Namn Lagervärde

Definition Lagrets värde vid kvartalet slut.

Beskrivning

Standard Produktstandard

Utgivare av standard Inrikeshandel

Ägare Inrikeshandel

Kopplingsvariabel Nej

Kommentar

Referenstid

Uppgiftskälla

Summerbar Ja

Arkiveras Nej

Dimension Nej

Operationell definition

Värde

Representation Värde

Måttenheter 1000-tal kronor (KSEK)

Beskrivning

Kvartal

Namn Kvartal

Definition Kod för en av de fyra tremånaders-perioder som börjar den första januari respektive april, juli och oktober.

Beskrivning

Standard Standard fastställd av SCB

Utgivare av standard

Ägare

Kopplingsvariabel Nej

Kommentar

Referenstid

Summerbar Nej

Arkiveras Nej

Dimension Nej

Operationell definition Aktuell insamlingsperiod

Värde

Klassifikation/värde	Tid
Version	Kvartal
Nivå	Kvartal
Representation	Ej aktuellt

Lagerutveckling

Namn	Lagerutveckling
Definition	Mäter lagerutvecklingen mellan två perioder.
Beskrivning	
Standard	Produktstandard
Utgivare av standard	
Ägare	Inrikeshandel
Kopplingsvariabel	Nej
Kommentar	
Referenstid	
Uppgiftskälla	
Summerbar	Ja
Arkiveras	Nej
Dimension	Nej
Operationell definition	

Värde

Representation	Värde
Måttenhet	1000-tal kronor (KSEK)
Beskrivning	

Värдемängder

Standard för svensk näringsgrensindelning 2007, Branscher

Klassifikation SNI
Version Standard för svensk näringsgrensindelning 2007, Branscher
Nivå Huvudgrupp

Värden

Kod	Text
01	Jordbruksföretag och serviceföretag till jordbruk
02	Skogsbruksföretag
03	Fiskare och vattenbrukare
05	Kolgruvor
06	Industri för utvinning av råpetroleum och naturgas
07	Metallmalmsgruvor
08	Annan industri för mineralutvinning
09	Serviceföretag till utvinning
10	Livsmedelsindustri
11	Dryckesvaruindustri
12	Tobaksindustri
13	Textilindustri
14	Beklädnadsindustri
15	Industri för läder och lädervaror
16	Industri för trä och varor av trä, kork och rotting o.d. utom möbler
17	Massa-, pappers- och pappersvaruindustri
18	Grafisk och annan reproduktionsindustri
19	Industri för stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter
20	Kemisk industri
21	Industri för farmaceutiska basprodukter och läkemedel
22	Gummi- och plastvaruindustri
23	Industri för andra icke-metalliska mineraliska produkter
24	Stål- och metallverk
25	Industri för metallvaror utom maskiner och apparater
26	Industri för datorer, elektronikvaror och optik
27	Industri för elapparatur
28	Övrig maskinindustri
29	Industri för motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar
30	Annan transportmedelsindustri
31	Möbelindustri
32	Annan tillverkningsindustri
33	Reparationsverkstäder och installationsföretag för maskiner och apparater
35	El-, gas- och värmeverk
36	Vattenverk
37	Reningsverk
38	Avfallshanteringsanläggningar; återvinningsanläggningar
39	Anläggningar för sanering, efterbehandling av jord och vatten samt annan verksamhet för föroreningsbekämpning

- 41 Byggentreprenörer
- 42 Anläggningsentreprenörer
- 43 Specialiserade bygg- och anläggningsentreprenörer
- 45 Handel med och serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar
- 46 Parti - och provisionshandel utom med motorfordon
- 47 Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar
- 49 Landtransportföretag; rörtransportföretag
- 50 Rederier
- 51 Flygbolag
- 52 Magasin och serviceföretag till transport
- 53 Post- och kurirföretag
- 55 Hotell, semesterbostäder, vandrarhem, campingplatser m.m.
- 56 Restauranger, cateringföretag, barer och pubar
- 58 Förlag
- 59 Film-, video och TV-programföretag, ljudinspelningsstudior och fonogramutgivare
- 60 Radio- och TV-bolag
- 61 Telekommunikationsbolag
- 62 Programvaruproducenter, datakonsulter o.d.
- 63 Informationstjänstföretag
- 64 Banker och andra kreditinstitut
- 65 Försäkrings- och återförsäkringsbolag, pensionsfonder
- 66 Serviceföretag till finans- och försäkringsverksamhet
- 68 Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare
- 69 Juridiska och ekonomiska konsultbyråer
- 70 Huvudkontor; konsultbyråer inom PR och kommunikation samt företags organisation
- 71 Arkitektkontor, tekniska konsultbyråer, tekniska provnings- och analysföretag
- 72 Forsknings- och utvecklingsinstitutioner
- 73 Reklam- och marknadsföringsbyråer; marknadsundersökningsbyråer o.d.
- 74 Andra företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
- 75 Veterinärkliniker
- 77 Uthyrningsfirmor
- 78 Arbetsförmedlingar, rekryteringsföretag, personaluthyrningsföretag o.d.
- 79 Resebyråer och researrangörer; turistbyråer
- 80 Företag för bevakning och säkerhetstjänst, detektivbyråer
- 81 Företag för fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor
- 82 Kontors- och andra företagstjänstföretag
- 84 Civila myndigheter och försvaret
- 85 Utbildningsväsendet
- 86 Enheter för hälso- och sjukvård
- 87 Vårdhem och bostäder med omsorg
- 88 Sociala öppenvårdsenheter, socialkontor
- 90 Enheter för konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet
- 91 Bibliotek, arkiv och museer m.m.
- 92 Spel- och vadhållningsföretag
- 93 Sport-, fritids- och nöjesanläggningar
- 94 Intresseorganisationer och religiösa samfund
- 95 Reparationsverkstäder för datorer, hushållsartiklar och personliga artiklar
- 96 Andra konsumenttjänstföretag

- 97 Förvärvsarbete i hushåll
- 98 Hushållsproducenter av diverse varor för eget bruk
- 99 Internationella organisationer, utländska ambassader o.d.

Kvartal

Klassifikation Tid
Version Kvartal
Nivå Kvartal

Värden

Kod Text
1 Första kvartalet
2 Andra kvartalet
3 Tredje kvartalet
4 Fjärde kvartalet

Varugrupp

Klassifikation Varugrupp
Version Varugrupp
Nivå Varugrupp

Värden

Kod Text
11 Jordbruks- och odlingsvaror, kemikalier
12 Papper, skinn, hudar
13 Järn, stål, metall, skrot
14 Byggvaror, järnhandelsvaror
15 Maskiner och övriga insatsvaror
21 Livsmedel
22 Alkoholhaltiga drycker
29 Övriga dagligvaror (ej livsmedel)
31 Kläder, skor, väskor
32 Hemutrustning, inredning, elektronik
33 Fritidsvaror/Motorcyklar, Släpfordon
34 Apoteksvaror
41 Nya person- och lastbilar
43 Fordonsreservdelar och tillbehör
44 Bränsle och drivmedel
80 Begagnade varor
85 Pågående arbete (endast tjänstelager)
86 Varulager (endast tjänstelager)
90 Övriga varor

4.2 Arkiveringsversioner

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Den kortperiodiska lagerstatistiken är för många företag en svår undersökning. För att kunna lämna kvalitativa uppgifter krävs att företagen löpande bokför värdet av sitt lager specificerat på varor eller varugrupper. Detta är något som i stor utsträckning görs av större företag men inom handelsbranscherna, speciellt inom detaljhandeln, finns många mindre företag som inte har den möjligheten. För att dessa ska kunna delta krävs att de gör uppskattningar av värdet av deras lager. Eftersom många uppgiftslämnare inte anser att skattningar är kvalitativa uppgifter så struntar de antingen i att lämna in uppgifter alternativt gör svaga skattningar.

Undersökningens största problem förutom att uppgiftslämnarna inte har tillgång till de uppgifter som efterfrågas är relaterad till den fördelning på varugrupper som SCB ber uppgiftslämnarna göra. De varugrupper som används är otydliga och i många fall kan det vara svårt att relatera en vara till en varugrupp. Även om företag har möjlighet att ta fram ett totalt lagervärde kan de ha svårt att fördela detta på varugrupper. Detta leder till att företag struntar i att dela upp varorna på flera varugrupper och väljer i stället att redovisa hela sitt lagervärde på en varugrupp. Varugruppernas otydlighet leder också till tveksamheter kring under vilken varugrupp företag ska redovisa sitt lager. En konsekvens av detta är att företag som handlar med exakt samma varor ibland redovisar dessa under olika varugrupper.

För att minska bortfallet testades 2004 för första gången att använda intervjuenheten för telefonpåminnelse under årets första kvartal. Försöket föll väl ut och ovägd svarsfrekvens ökade med cirka 10 procent vilket fortplantade sig till årets övriga kvartal som där svarsfrekvens också låg över tidigare år.